

verslag

Comité van Toezicht POP - CONCEPT

Omschrijving	Comité van Toezicht POP (CvT)
Voorzitter	Dhr. J.G. Sevenster (Min LNV - EIA)
Vergaderdatum	6 december 2019
Locatie	Regiebureau POP, Utrecht
Aanwezig	Namens het ministerie van LNV: * de heer J.G. Sevenster (directie EIA - voorzitter) Namens het Betaalorgaan: * Mevr. L. Kapoen, vervangster van de heer M.M. van der Burg (RVO.nl) Namens de provincies: * landsdeel Zuid: dhr. T. Gijsselaers (Limburg) ter vervanging van de heer F.J.M. Dieters, provincie Limburg * landsdeel West: de heer G.M. Biermann, provincie Noord Holland * landsdeel Oost: de heer E.Tijink, vervanger de heer A.J.H. Thijssen, provincie Gelderland * landsdeel Noord: de heer M. Stuijt provincie Friesland, vervanger de heer Sybesma, provincie Friesland Ambtelijke ondersteuning: de heer M.J. Sol , (provincie Zuid Holland), voorzitter TPO. Overige leden: • Namens de Europese Commissie: mevr. S. Osaer • Namens de natuur- en milieuorganisaties: mevr. E. Verbij, BoerenNatuur.nl • Unie van Waterschappen (UvW): de heer R. Schers, ter vervanging van mevr. C. Peeters (interim algemeen directeur) • Vereniging Ned. Gemeenten: mevr. H.B. Scheeringa * LTO, de heer G. van 't Klooster * NAJK, mevr. N. Both Regiebureau POP: *De heer G. de Peuter, Secretaris CvT POP , Mevrouw A.M.P. Nap, Adj. secretaris CvT POP.

---

1. Opening en vaststelling agenda

De heer Sevenster opent de vergadering. Door ziekte heeft de heer Landheer zich helaas hedenochtend af moeten melden voor het overleg. De heer Sevenster stelt voor dat hij de vergadering voorziet, omdat de heer Biermann zich niet als voorzitter heeft kunnen voorbereiden. De vergadering stemt hier mee in. Er zijn enkele vervangers aanwezig, daarom volgt een kort voorstelrondje.

Geen aanvullingen op agenda.

2. Mededelingen

- Jaarverslag over de uitvoering 2018 is goedgekeurd.

- Najaarsconferentie Regiebureau POP november 2019: goede bijeenkomst geweest, met circa 190 deelnemers die overwegend positief op de dag terug kijken. Thema van de dag: hoe krijgen we de kennis op het boerenerf.

- Mevr. Osaer licht de stand van zaken nieuw GLB in Brussel kort toe. De GLB-plannen zijn nu in behandeling bij lidstaten en EP. Snelheid van goedkeuring is mede afhankelijk van de discussies rond het meerjarig financieel kader (MFK). Inmiddels duidelijk dat inwerkingtreding van het nieuwe GLB per 1-1-2021 niet gehaald kan worden: er zijn door de Commissie daarom transitie verordeningen voorgesteld, die uitgaan van uitstel van het nieuwe GLB met 1 jaar. Streven is de transitie-verordeningen voor medio 2020 geaccordeerd te krijgen. Na inwerkingtreding kunnen lidstaten er voor kiezen het (voorzien) budget voor 2021 (voor 2^e pijler gaat het voor NL om circa 73 miljoen) toe te voegen aan het bestaande POP-programma (verlenging van het bestaande programma). Het voorstel tot verlenging moet binnen 10 dagen na bekendmaking van de transitieverordening bij de Commissie ingediend worden, de Commissie zal dan binnen 6 weken het verzoek toe- of afwijzen. Verlenging heeft verschillende consequenties (extra jaarverslag, uitstel ex post evaluatie etc.), maar als NL NIET tot verlenging besluit, dan kan volgens de voorstellen de extra overheveling vanuit de 1^e pijler die NL nu overweegt (overheveling van deel 1^e pijler budget 2020 naar ELFPO, wat dan aan ELFPO-budget 2021 – dus nieuwe programmaperiode! – toegevoegd zou worden) NIET in 2021 gebruiken (overgehevelde budget wordt dan toegevoegd aan het budget voor de latere ELFPO jaren). De heer Sevenster merkt op dat het dan voor Nederland zeer waarschijnlijk wenselijk zal zijn te besluiten tot verlenging van het lopende POP.

- De heer Sevenster licht de ontwikkelingen rond het nieuwe GLB toe vanuit lidstaat NL: EU breed politiek akkoord over de GLB verordeningen is nog niet in zicht. NL acht een akkoord daarvoor de zomer van 2020 niet waarschijnlijk. Uitstel met 1 jaar acht NL dan ook krap, omdat er ook nog uitvoeringsverordeningen opgesteld en vastgesteld moeten worden en het onwaarschijnlijk lijkt dat alle regelgeving er eind 2020 daadwerkelijk is. Een transitie periode van 2 jaar lijkt dan ook realistischer.

Nationaal vinden momenteel discussies plaats over de transitie periode. Het lijkt wenselijk binnen het bestaande programma bij te sturen, gericht op specifieke knelpunten, maar een en ander moet uitvoeringstechnisch ook haalbaar zijn. De heer de Peuter voegt daar aan toe dat er nationaal voor de zomer afspraken gemaakt zullen moeten worden over de transitie periode: gaat om een min of meer technische exercitie, omdat het gaat om inpassing in het bestaande POP programma.

Mevr. Verbij merkt op dat de collectieven al bezig zijn met het ontwikkelen van verschillende scenario's voor de transitie periode. Zij geeft aan dat het van belang is dat stakeholders goed bij de ontwikkelingen betrokken worden.

3. Verslag overleg CvT juni 2019

Verslag wordt goedgekeurd.

Naar aanleiding van pag. 3 van het verslag, onderdeel Evaluaties, vraagt de heer Stuijt op welke wijze de resultaten van de evaluaties gebruikt worden. De heer de Peuter licht toe: er zijn verschillende vervolgacties in gang gezet, waar relevant nog voor de lopende programmaperiode en verder worden de resultaten betrokken bij de ontwikkeling van het nationaal strategisch plan (nieuw GLB).

4. Voortgang POP

4.1 Voortgang algemeen

De heer de Peuter licht de notitie toe. Op het niet-grondgebonden deel van het programma is inmiddels bijna 110% gecommiteerd (naar verwachting wordt in 1^e kwartaal 2020 daadwerkelijk de 110% gehaald). Daarmee is een belangrijke stap gezet en is het risico op decommitting

verminderd. Aandachtspunt is wel dat de uitvoering van projecten niet moet stagneren. De huidige problematiek rond nitraat (PAS) en PFAS dreigt hier en daar de uitvoering te vertragen. Het Regiebureau houdt daarbij vinger aan de pols en brengt dit nog nader in beeld.

Mevr. Scheeringa merkt op dat bij LEADER wel echt zorgen bestaan. Feit dat de afhandeling van betalingsaanvragen nog altijd niet vlot verloopt zorgt op twee manieren voor problemen: de uitputting wordt er door verminderd én aanvragers kunnen in financiële problemen komen. Het is echt noodzakelijk dat RVO hier snel actie op onderneemt. Mevr. Kapoen zegt toe uit te zoeken waar het proces op vertraagd en hier bilateraal bij mevr. Scheeringa op terug te komen (actie¹).

De heer van 't Klooster geeft aan de adviezen van de werkgroep financiën te begrijpen. Wel heeft hij twee vragen / opmerkingen. Hij wil graag meer duidelijkheid over het advies van de werkgroep om meer ELFPO budget te declareren op ANLB dan oorspronkelijk gepland: welk effect heeft dat op het totale programma-budget? De heer de Peuter geeft aan dat er de facto geen effect is: het nationale geld dat anders op ANLB ingezet zou zijn, moet nu elders in het programma besteed worden om aan alle verplichtingen te kunnen voldoen. Dat dit voorstel gedaan is, is om het risico van decommitting verder te verlagen: ANLB-declaraties zijn 'zekere' betalingen, bij de betalingen op andere verplichtingen bestaat er altijd een kans dat het project toch langzamer, anders of niet uitgevoerd wordt en dus toch tot minder betalingen leidt dan verwacht. Tweede vraag van de heer van 't Klooster betreft de mogelijkheden die er zijn om binnen het bestaande programma meer aandacht te besteden aan de huidige problematiek (PAS/PFAS). De heer de Peuter geeft aan dat er – met de overprogrammering – nu feitelijk géén ELFPO-budget meer beschikbaar is voor een te ontwikkelen klimaat/nitraat/stikstof regeling. Maar gelet op de overheveling van middelen vanuit de 1e pijler en het transitiejaar dat aanstaande is, lijkt het zeer wenselijk wel vast een regeling voor die problematiek te ontwikkelen. De cofinanciering van een dergelijke regeling vraagt aandacht. Gesprekken daarover moeten nog gevoerd worden.

Mevr. Verbij vraagt naar de status en werkzaamheden van de Werkgroep Monitoring en evaluatie. Het is van belang dat de werkzaamheden van die werkgroep goed afgestemd worden met de evaluatie ANLB die momenteel uitgevoerd wordt. De heer de Peuter licht toe dat dat een bestaande werkgroep is, die eerder onder meer de tussentijdse evaluaties begeleid heeft. Er is door die groep al een link gelegd met de evaluatie ANLB.

Mevr. Kapoen merkt op dat het mooi is dat de verplichtingen goed op schema liggen. Qua uitputting is er bij RVO wel wat zorg: het blijft wenselijk het indienen van betalingsaanvragen te stimuleren. RVO is het eens met het voorstel meer te gaan declareren op ANLB.

Mevr. Osaer geeft aan dat voor de Commissie - naast financiële indicatoren - ook de streefwaarden voor andere indicatoren van belang zijn. Vooral de streefwaarde-indicator 'bodem' vraagt aandacht. Zij geeft aan dat het goed zou zijn als in de informatie die aan het CvT wordt voorgelegd ook informatie over het doelbereik van de targets vermeld wordt. De heer de Peuter geeft aan dat informatie over inhoudelijke voortgang inderdaad ook van belang is. Hier zal naar worden gekeken (actie).

De heer Sevenster vraagt of de achterstand die Nederland qua declaraties had inmiddels wat is ingelopen. Mevr. Osaer geeft aan dat de uitputting EU-gemiddeld op 47% staat, Nederland staat op 35%. Qua verplichtingen zit Nederland echter goed, bij het overleg over de ESI-fondsen wat recentelijk plaatsgevonden heeft, heeft de Commissie ook het vertrouwen uitgesproken dat Nederland tot volledige besteding van de middelen zal komen. Bij het relatief lage uitputtingspercentage speelt overigens ook een rol dat andere lidstaten meer jaarlijkse betalingen

---

¹ Nagekomen informatie RVO: Het Leaderproject Samenwerkingsverband regio Achterhoek is een specifiek incident waarvoor aandacht is. Feit is dat in algemene zin Leaderprojecten moeilijk zijn voor de Leaderaanvragers vanuit verordening. De ervaren knelpunten van aanvragers zijn bekend binnen POP3. Niet alles is te vereenvoudigen omdat de verordening dit niet toestaat. Om de knelpunten boven water te krijgen en oplossingen te vinden is in 2018 een Taskforce Leader gestart om de problemen die binnen Leader spelen landelijk op te pakken. In het OUPOP van 19 november jl. is afgesproken dat de Leaderprojecten, zowel verlenen als betaalverzoeken voorrang krijgen op andere projecten.

doen, bijvoorbeeld in het kader van verplichtingen voor handicap-gebieden, én Nederland heeft relatief veel budget overgeheveld van de 1e naar de 2e pijler.

4.1a Rapportage Water

De heer de Peuter licht toe. DAW/waterprojecten gefinancierd vanuit ELFPO lopen goed en uitvoering van de nationaal gefinancierde opgave ligt goed op schema. De heer Schers beaamt dat het geheel goed op stoom is. De heer van 't Klooster feliciteert DAW met de behaalde resultaten. Hij geeft aan dat op dit moment gebiedsanalyses gemaakt worden, waarna maatregelpakketten ontwikkeld zullen worden en via uitvoeringsprogramma's zal een en ander dan tot uitvoering komen. Er zijn dus nog veel projecten in voorbereiding. Van belang dat er voor komende jaren voldoende financiering voor die projecten beschikbaar is!

Mevr. Osaer vraagt of er inzicht bestaat in de gevolgen van de nitraat/PFAS problematiek. Ook binnen de Commissie worden daar vragen over gesteld: als Nederland over cijfers dienaangaande beschikt zou de Commissie die graag toegezonden krijgen. De heer de Peuter geeft aan dat een en ander nog volop in beweging is, naar verwachting zal er in het voorjaar een wat stabiel beeld bestaan over de stand van zaken én de (mogelijke) impact van deze problemen. Rond april zal er naar verwachting een overzicht gegeven kunnen worden (actie). Mevr. Kapoen biedt de hulp van RVO aan mocht er in de komende periode naar aanleiding van de problematiek PAS/PFAS aanpassingen in vergunningen of betalingsaanvragen nodig zijn. Dat aanbod wordt in dank aanvaard.

4.2 Stand van zaken audits

Stuk staat ter informatie op de agenda. Mevr. Verbij wil naar aanleiding van het stuk toch graag aandacht vragen voor de wijze waarop Boerennatuur bij audits en de resultaten daarvan betrokken wordt. Zij geeft aan dat het jammer is dat Boerennatuur maar beperkt betrokken wordt bij de wenselijke aanpassingen die in de uitvoering nodig zijn op basis van audit-bevindingen. Dit terwijl de collectieven mogelijk wel een deel van de oplossing kunnen leveren. Mevr. Kapoen geeft aan dat dit probleem eerder gesignaleerd is, zij zal binnen RVO opnieuw bezien hoe de communicatie verder verbeterd kan worden (actie). De heer Sevenster merkt op dat het zeker de bedoeling is dat Boerennatuur goed betrokken is bij de acties die naar aanleiding van audits in gang gezet moeten worden, maar geeft ook aan dat voorafgaande gesprekken met de Europese Commissie soms beter in vertrouwelijkheid gevoerd kunnen worden

Mevr. Osaer geeft aan dat de audit Brede Weersverzekering op korte termijn via een formele brief positief afgesloten zal worden: het door Nederland gehanteerde systeem / methodiek ter bepaling van de redelijkheid van kosten is positief ontvangen en wordt gezien als een goede en innovatieve werkwijze. Nederland zal dan ook gevraagd worden over die systematiek een presentatie te geven als 'good practice' voorbeeld.

5. Aanpassingen POP

Mevr. Nap licht de voorliggende notitie toe.

Het aanpassingsvoorstel 2019 is inmiddels geheel afgerond.

Voor 2020 wordt voorgesteld 2 aanpassingsvoorstellen in te dienen, 1 in het voorjaar ('programma in overeenstemming brengen met aangegane verplichtingen') en 1 in 2^e helft van het jaar (invoezen van de uit pijler 1 overgeheveldde middelen). Door het indienen van 2 aanpassingsvoorstellen in 2020 verbruikt Nederland mogelijk 1 van de 3 extra aanpassingsmogelijkheden die iedere lidstaat gedurende de programmaperiode heeft.

Voor wat betreft aanpassingsvoorstel 2020-1 is er naar aanleiding van voorgesprekken over de in te dienen voorstellen nog eens goed gekeken naar de cijfers inclusief overprogrammering en lijkt het weghalen van budget bij maatregel 4.1 (productieve investeringen) toch nietnodig: er zal circa 35 miljoen weggehaald worden bij maatregel 4.3 (kavelruil).

Mevr. Both geeft aan dat het weghalen van budget bij maatregel 4.1, waar ook de Jonge boeren regeling onder valt, voor de NAJK problematisch zou zijn geweest. Zij geeft aan blij te zijn dat het voorstel in die zin aangepast is. Zij vraagt zich echter af of het, gelet op de vele overschrijvingen bij de JOLA, of het niet mogelijk is EXTRA budget naar de JOLA te schuiven. De heer van 't Klooster ondersteunt de oproep van de NAJK: extra geld voor de JOLA ter beschikking stellen is zeer wenselijk. Sowieso is het van belang dat er méér geld komt voor de

productieve landbouw-investeringen, waarbij accenten aangelegd zouden kunnen worden als reductie van stikstof / broeikasgassen. Voor wat betreft de verschuiving van budget naar de maatregel niet productieve investeringen geeft hij aan daar mee in te kunnen stemmen als er in de te steunen projecten een link is met oplossen van de problematiek rond PAS/PFAS. Het weghalen van budget blijft zeer te betreuren, het is van groot belang dat in de komende NSP-periode de regeling zodanig veel eenvoudiger vormgegeven wordt dat er wel weer op kavelruil ingezet kan worden. Er moet in het NSP zeker voldoende budget voor kavelruil komen.

De heer Stuijt merkt op dat het punt inzake kavelruil vooral ziet op de nieuw GLB periode (NSP). Mevr. Osaer geeft aan dat moet worden bezien, op basis van de voorschriften in de VO 1305/2014 of de 1^e aanpassing een zogenaamde 'strategische wijziging' betreft. Dit is namelijk zo bij een verandering van de programmastrategie waarbij meer dan 50% van een aan een aandachtgebied verbonden kwantitatieve doelstelling wordt gewijzigd. . Voor de onderbouwing (justifiëren) van een dergelijke strategische aanpassing moet er ook sprake zijn van een 'nieuw feit', voor Nederland zou dat bijvoorbeeld de huidige stikstof problematiek kunnen zijn.

De heer Sevenster concludeert dat de **leden van het CvT akkoord zijn met**

- de hoofdlijnen van de in het voorjaar in te dienen aanpassingsvoorstel, maar er zal nog inhoudelijk bezien worden hoe aan de opmerking van LTO tegemoet gekomen kan worden
- het houden van een schriftelijke ronde in het voorjaar van 2020
- het indienen van een 2^e aanpassingsvoorstel in de 2^e helft van 2020 ivm het toevoegen van overhevelingsmiddelen.

6. Werkplan Regiebureau POP 2020

Mevr. Both geeft aan dat de passage over de PAS-uitspraak op pag. 5 NIET juist is: er wordt een onjuiste koppeling gelegd. De rechter heeft de PASsystematiek (het instrument) als zodanig als 'onjuist' bestempeld, er is GEEN uitspraak gedaan over de stikstofdepositie als zodanig. De heer Schers merkt op dat in bijlage 1 abusievelijk de heer Vermuë nog vermeld staat. Hij is ad interim vervangen door mevr. C. Peters. Eventueel 'vacature' vermelden. CvT **stemt in** met het werkplan.

7. Zelfevaluatie CvT

De heer de Peuter licht het voorliggende voorstel toe. Doel is te reflecteren op het functioneren van het CvT. Vragen zijn bijvoorbeeld: doen we de goede dingen, doen we de dingen goed, is de samenstelling van het CvT de juiste. Een ieder wordt opgeroepen na te denken over de te stellen vragen / onderzoeken onderwerpen en ideeën bij het Regiebureau aan te leveren. De resultaten van de zelfevaluatie zullen aan het CvT worden voorgelegd. Het CvT **stemt in** met het uitvoeren van een zelfevaluatie, waarbij het Regiebureau POP het initiatief zal nemen.

8. Stand van zaken communicatie

Stuk ter kennisname aangenomen.

9. Rondvraag / WVTTK

Mevr. Osaer kondigt aan dat voor de volgende vergadering ook het nieuwe hoofd van de Unit mee zal komen naar de vergadering en het aansluitend geplande projectbezoek. De heer Sevenster geeft aan dat zij van harte welkom is!

De heer Tijink biedt aan de vergadering op locatie in Gelderland te houden. Dit aanbod wordt in dank aanvaard.

10. Sluiting

Onder dankzegging voor alle inbreng sluit de voorzitter de vergadering om 11.30.

Volgend overleg: **vrijdag 19 juni 2020 OP LOCATIE**

#####